

## Сўнги калом

05:00 / 06.03.2017 4120

### Сўнги калом

Имом Заҳабий имом Абу Зуръа Розийнинг таржимаи ҳолини баён қилар экан, у зотнинг вафотлари ниҳоятда таъсирли бўлганини шундай ҳикоя қилади:

**«Абу Зуръа ўлим тўшагида ётган эди. У зотнинг икки шогирди Абу Ҳотим Розий билан Муҳаммад ибн Муслимлар устозни зиёрат қилмоқчи бўлишди. Аммо ўлим тўшагида ётган устозга калимаи шаҳодатни талқин қилишга хижолат бўлиб, бироз тараддудланиб қолишди. Абу Зуръа улуғ муҳаддис, бутун Ислом оламига машҳур имом эди, шунинг учун шогирдлар устозга очиқчасига шаҳодат калимасини айтиш дейиш ёки уни талқин қилиб туришдан уялишарди. Ниҳоят, бир тўхтама келиб, «Устознинг ҳузурда «Кимнинг охири каломи «Лаа илааҳа иллаллоҳ» бўлса, жаннатга киради» деган ҳадисни ривоят қиламиз. Шояд у зот ўша ҳадисни эслаб, шу баҳона калимаи шаҳодатни айтсалар», дейишди. Гапни бир жойга қўйиб, устознинг ҳузурига киришди. Ҳол-аҳвол сўрашгач, мақсадга ўтишди. Муҳаммад ибн Муслим: «Заҳҳок ибн Махлад менга **Абдулҳамид ибн Жаъфардан ҳадис айтиб берди, у Солиҳдан...**» деб гап бошлади, аммо ҳолатнинг оғирлиги, кўз ўнгида ўлим тўшагида ётган устозига ачингани боис, хижолат тортиб, дудуқланиб, гапира олмай қолди. Шундан сўнг Абу Ҳотим сўз бошлади. Бироқ, «**Бизга Бундор ҳадис айтиб берди, у Абу Осимдан, у Абдулҳамид ибн Жаъфардан, у эса Солиҳдан**», деди-ю, у ҳам дудуқланиб, гапира олмай қолди. Шунда Абу Зуръа секингина: «**Мени ўрнимдан тургазинглар**», деди. Шогирдлар унинг елкасидан, қўлтиғидан тутиб, ўтириштиришди. Абу Зуръа ҳорғин овоз билан пичирлай бошлади: «Бизга Бундор ҳадис айтиб берди, у Осимдан, у эса Абдулҳамид ибн Жаъфардан ривоят қилади. У Солиҳ ибн Абу Ғарибдан, у эса Касир ибн Мурра Ҳадрабийдан ривоят қилади. Муоз ибн Жабал розияллоҳу анҳу айтади: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Кимнинг охири сўзи Лаа илааҳа иллаллоҳ...**». Абу Зуръа ҳадисни охиригача айта олмади. Унинг жони узилган эди».**

Умрини ҳадис тўплаб, ҳадис ривоят қилишга бағишлаган бу буюк зотнинг сўнгги лафзи «**Лаа илааҳа иллаллоҳ» бўлди**».

Аллоҳим! Ўзинг Раҳмонсан, Раҳимсан, бизга ҳам «**Лаа илааҳа иллаллоҳ**» деган эътиқод билан яшаб, «**Лаа илааҳа иллаллоҳ**» лафзи билан кўз юмишни насиб этгин!

***Нодирбек Хидиров***